

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturerens ställning år 1856.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfrige vederbörande till Commerce-Collegium inkommit med anbefalde Statistiske oppgifter rörande inhemske Fabrikkerne och Manufacturerne samt Husslöjderne och Handtverkerierne for sistförflutne år 1856, får Collegium, i enlighet med föreskriften i Kongl. Maj:ts för Collegium utfärdade Nådiga Instruction af den 29 April 1831, i underdånighet afgifva en, med ledning af förenämnde oppgifter författad. berättelse om förhållandet med omförmålde näringar under loppet af förstberörde år.

Hvad först angår *Fabrikkerne* och *Manufacturerne* har Collegium, för att lemna en allmän öfersigt af dessa näringars ställning under det år denna berättelse omfatter samt tillika bereda en jemförelse emellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka under det nästföregångna året 1855 ägde rum, låtit upprätta underdånigst bifogade Tabell Litt. A., upptagande för hvardera af åren 1855 och 1856 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatte arbetare-personal, tillverkningarnes värde äfvensom kvantiteterne och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; och får Collegium, i likhet med hvad i förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i underdånighet redogöra för de, med hänsyn till kvantiteten och värdet, mest betydande fabrikshandteringar.

1:o *Klädesfabrikerne*. Vid dessa verk, 108 till antalet med 1,018 stolar och 4,436 arbetare, uppgick tillverkningen till 1,241,558 alnar egentligt kläde, 449,275

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer.

Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerskollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1856.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

Commerce-Collegii underdåniga Berättelse om Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1856

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Klädesfabrikerne.....	1.
Etoffstillverkningen.....	3.
2:o Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne.....	3.
3:o Mekaniska Bomulls-spinnerierne.....	4.
4:o Segel- och Tältduks-fabrikerne.....	5.
5:o Sidenfabrikerne.....	5.
6:o Bandfabrikerne.....	6.
7:o Strumpfabrikerne.....	6.
8:o Kattunstryckerierne.....	6.
9:o Färgerierne.....	6.
10:o Sockerraffinerings-verken.....	7.
11:o Tobaks- och Snusfabrikerne.....	7.
12:o Läderfabrikerne.....	8.
13:o Fabrikerne för åstadkommande af glas.....	8.
14:o Fabrikerne för åstadkommande af papper.....	9.
15:o Oljeslagerierne.....	10.
16:o Fabrikerne för tillverkning af porcellaine.....	10.
17:o Såpsjuderierne.....	11.
18:o Stearinljus-fabrikerne.....	11.
19:o Mekaniska verkstäderna.....	11.
20:o Porterfabricationen.....	12.
Övrig Tillverkning.....	12.
Husslöjderne.....	13.
Handtverkerierne.....	15.

Sammandrag för År 1856

	Sid.
Litt. A. Jemförelse-Sammandrag för åren 1855 och 1856....	17.
General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufakturerna befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för åren 1855 och 1856...	18.
Vid Fabrikerne hafva under loppet af åren 1855 och 1856 följande qvantiteter blifvit tillverkade.....	19-22.
Litt. B. Förteckning å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1856.....	23-28.
Litt. C. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver Handverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre Arbetare år 1856.....	29-34.
Litt. D. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver den Bevill- ning, hvartill Fabrikanter och Manufakturister samt Handverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1856.....	35-39.
Litt. E. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver den Bevill- ning, hvartill Fabrikanter, Manufakturister, Handverkare och Gerningsmän på Landet blifvit taxerade år 1856.....	40.
Litt. F. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handt- verks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverks- arbeten i Städerna och Köpingar år 1856.....	41-43.
Litt. G. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handt- verks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverks- arbeten på landet år 1856.....	44.

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturerens ställning år 1856.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfrige vederbörande till Commerce-Collegium inkommit med anbefalde Statistiske oppgifter rörande inhemske Fabrikkerne och Manufacturerne samt Husslöjderne och Handtverkerierne for sistförflutne år 1856, får Collegium, i enlighet med föreskriften i Kongl. Maj:ts för Collegium utfärdade Nådiga Instruction af den 29 April 1831, i underdånighet afgifva en, med ledning af förenämnde oppgifter författad. berättelse om förhållandet med omförmälde näringar under loppet af förstberörde år.

Hvad först angår *Fabrikkerne* och *Manufacturerne* har Collegium, för att lemna en allmän öfersigt af dessa näringars ställning under det år denna berättelse omfatter samt tillika bereda en jemförelse emellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka under det nästföregångna året 1855 ägde rum, låtit upprätta underdånigst bifogade Tabell Litt. A., upptagande för hvardera af åren 1855 och 1856 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatte arbetare-personal, tillverkningarnes värde äfvensom kvantiteterne och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; och får Collegium, i likhet med hvad i förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i underdånighet redogöra för de, med hänsyn till kvantiteten och värdet, mest betydande fabrikshandteringar.

1:o *Klädesfabrikerne*. Vid dessa verk, 108 till antalet med 1,018 stolar och 4,436 arbetare, uppgick tillverkningen till 1,241,558 alnar egentligt kläde, 449,275

alnar diverse andre ylleväfnader såsom doffel, corderoy, casimir, satin m. m., samt 3,473 stycken shawlar, dukar och faltar, tillsammans värderadt till 7,135,767 R:dr hvilken tillverkning, hvad kläde och annat ylleväfnads alngods beträffar, öfverskjuter fabrikationen deraf år 1855 med 154,056 alnar, men i afseende på stycken shawlar m. m. understiger tillverkningen af sådane väfnader med 2,264 st. Värdet af samtliga klädesfabrikernes tillverkningar år 1856 uppgick till 760,435 R:dr mera än hvad detsamma nästföregående året utgjorde.

Norrköping hade sistlidet år 84 klädesfabriker i gång, och sysselsattes der vid 729 stolar 2,978 arbetare. Tillverkningen bestod af 1,016,036 alnar kläde, 153,341 alnar doffel och drap m. m., 76,590 alnar corderoy, 47,803 alnar casimir och satin samt 10,857 alnar ratin och boy, eller tillsammans 1,304,627 alnar, hvilken qvantitet, uppskattad till 5,952,643 R:dr, öfverskjuter nästföregående årets tillverkning med 148,900 alnar. Följande fabriker i nämnde stad hade sistlidet år de betydligaste tillverkningarne, nemligen Drags Actie-Bolags för ett värde af 649,637 R:dr, Smedjeholmens Actie-Bolags för 531,236 R:dr, L. J. Eliassons för 212,236 R:dr, och C. O. Nyborgs för 206,718 R:dr.

Uti öfrige 11 städer, hvarest klädesfabriker sistlidet år voro i verksamhet, uppgick sammanräknade tillverkningen till 334,032 alnar kläde och andre ylleväfnader samt 3,323 stycken ylleshawlar, dukar och faltar. Häraf tillverkades: vid J. R. Wallberg & Söners fabrik i Halmstad 112,938 alnar, hufvudsakligen groft kläde och boy m. m., värderadt till 271,514 R:dr; vid tvenne fabriker i Wexjö 65,918 alnar, största delen groft kläde och 621 st. faltar; vid fem fabriker i Nyköping 56,221 alnar, deraf 34,067 alnar corderoy, samt vid en klädesfabrik i Stockholm 18,350 alnar drap, ratin, filtväfnad m. m. och 1,757 st. shawlar.

Vid de å särskilda orter å landet inrättade 7 st. klädesfabriker åstadkoms sistlidet år en tillverkning af tillsammans 57,556 alnar kläde m. m., i värde uppskattadt till 235,323 R:dr, deraf 24,583 alnar vid Åhleströms fabrik nära Södertelge och 14,014 alnar vid Stigslunds fabrik vid Gefle.

Drags Actie-Bolag i Norrköping äfvensom Bolaget J. R. Wallberg & Söner i Halmstad, hvilka för deras klädesfabrikers ändamålsenliga bedrivande undfått och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, hafva med veder-

börliga intyg styrkt, att de för samma år fullgjort det i nämnda afseende för länens bibehållande under stadgad tid föreskrifna villkor.

Enligt Tullspecialerne infördes sistlidet år till Riket diverse slags hel- och halfylle väfnads alngods, som, med undantag af flanell, hvarom här nedan särskildt förmäles, är uppgifvet till ett värde af 3,870,921 R:dr eller 4,167,457 R:dr mera än hvad importvärdet för dylika varor året förut utgjorde. Häruti ingår ett värdesbelopp af 1,070,845 R:dr hufvudsakligen för sådane valkade ylleväfnader, hvilkas införsel var intill 1855 års slut förbjuden. Af hel- och halfylle dukar inkommo för 764,273 R:dr eller 228,437 R:dr mera än nästföregående året. Värdet af exporten af ylle-väfnader, som för år 1855 beräknades till 55,655 R:dr, är för sistlidet år uppgifvet till endast 7,443 R:dr.

Införseln af ull, alla slag, uppgick sistlidet år till 3,797,863 \mathcal{L} , eller 314,631 \mathcal{L} mindre än införseln år 1855. Utförsel af ull ägde ej rum sistlidet år.

Etoffstillverkningen bedrefs sistlidet år vid 3:ne fabriker i Stockholm och uppgick till 56,934 alnar flaggduk och flanell m m., i värde uppgifne till 19,643 R:dr, hvilket utgör en minskning mot föregående året, i kvantitet af 2,654 alnar och i värde af 341 R:dr. — Importen af flanell sistlidet år uppgick till 9,043 \mathcal{L} , värde 27,430 R:dr, eller 9,958 R:dr mera än införselsvärdet år 1855. Af ullgarn, alla slag, infördes förlidet år 118,001 \mathcal{L} .

2:o *Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne*, 28 st. med 2,128 stolar och 1,759 arbetare, lemnade sistlidet år en tillverkning af 10,734,283 alnar bomullslärf, shirting, cambrick, s. k. domestics, moleskin, m. m., samt 120,183 stycken dukar och shawlar m. m. af flere slag, hvilken tillverkning, uppgifven i värde till 2,214,054 R:dr, öfverstiger den för 1855 anmälda med 2,322,355 alnar och 5,778 stycken samt i värde med 579,828 R:dr. Äfven sistlidet år åstadkoms betydligaste tillverkningen vid Rydboholms i Marks härad af Elfsborgs Län belägna, Fabriksidkaren Sven Eriksson tillhöriga mekaniska väfveri; dernäst var tillverkningen störst, till kvantitet vid Strömsbro bomullsväfveri vid Gefle och till värde vid Norrköpings bomullsväfnads fabrik. Fabriksväfnad af endast linne åstadkoms vid Almedahls mekaniska väfveri vid Göteborg, och uppgick till 217,576 alnar och 14,920 stycken, i värde uppskattadt till 121,223 R:dr.

År 1856, med början af hvilket år det för vissa slag af bomullsväfnader dittills gällande införselsförbud upphörde, införtullades hvita och färgade samt tryckta bomullsväfnader för ett värde af 2,311,672 R:dr eller 15,370 R:dr mindre än värdet å införseln af dylika varor föregående året, och af bomullsdugar för 712,548 eller 672 R:dr mera än året förut. Bomullsväfnader, blandade med lin, införtullades sistlidet år för 98,256 R:dr eller för 66,175 R:dr högre belopp än år 1855. Utförseln af bomullsväfnader sistlidet år uppgick till ett värde af 35,996 R:dr, eller 20,427 R:dr mindre än föregående året.

Linneväfnader hvaribland äfven lärft af sådant slag, hvars införsel var intill 1855 års utgång förbjuden, infördes sistlidet år för ett värde af 199,962 R:dr, som med 126,754 R:dr öfverstiger införseln af sådane väfnader år 1855, och utfördes af samma slags väfnader för 25,363 R:dr eller 61,506 R:dr mindre än nästföregående året.

Af hvitt bomullsgarn införtullades sistlidet år 3,517,852 Z eller 1,287,810 Z mindre än år 1855, och infördes dessutom sistlidet år 177,959 Z färgadt bomullsgarn, till mesta delen s. k. turkiskt rödt.

Lin-införseln sistlidet år uppgick till 44,531 $L\text{Z}$ och utförseln till endast 47 $L\text{Z}$.

3:o *Mekaniska Bomulls-spinnerierne.* Dessa verk, 19 till antalet med 3,496 arbetare, hade sistlidet år en tillverkning af 12,372,794 Z bomullsgarn, till största delen af gröfre numror, hvilken garnquantitet, i värde uppgifven till 6,340,218 R:dr, öfverstiger den för nästföregående året anmälda med 1,774,698 Z och 918,656 R:dr i värde. De betydligaste tillverkningarne åstadkommas vid följande spinnerier, nemligen Rosenlunds och Gamle Stadens i Göteborg 2,220,100 Z , Strömsbro vid Gefle 1,423,960 Z , Näs i Elfsborgs Län, 1,241,703 Z , Strömma vid Carlshamn 1,217,538 Z , Rydahls i Elfsborgs Län 1,118,944 Z , Bergs Actie-Bolags i Norrköping 1,040,412 Z och Anderstorps i Hallands Län 1,015,445 Z .

Almedahls mekaniska linspinneri i Göteborg hade sistlidet år en tillverkning af 183,425 Z lingarn och lintråd, i värde upptagen till 143,472 R:dr.

Egarne till Strömsbro bomullsspinneri och väfveri, Almedahls linspinneri och väfveri, Mölnlycke bomullsväfveri nära Göteborg samt Näs' och Bergs Actie-Bolags bomullsspinnerier, hvilka för ändamålsenligt drifvande af omförmälde fabriksinrättningar

under sistlidet är innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, hafva hos Collegium vederbörligen styrkt, att samma inrättningar under nämnde år varit i full gång.

Sistlidne år infördes från utrikes ort 16,835,520 Sk bomull, hvilken qvantitet med 2,101,991 Sk öfverstiger importen af denna vara år 1855.

4:o *Segel- och Tältduks-fabrikerne*, 7 till antalet med 580 arbetare, hade sistlidet år en tillverkning af 797,048 alnar segelduk och tältduk deraf 22,704 alnar af bomullsgarn, 47,768 alnar buldan och pressenningsduk samt 7,312 alnar kojduk och säckduk eller tillsammans 852,128 alnar, värderade till 397,442 R:dr, hvilken tillverkning, jemförd med den för år 1855 uppgifna, visar en tillökning af 48,848 alnar och 19,671 R:dr i värde. Äfven sistlidet år hade Jonsereds fabrik nära Götheborg, tillhörig Grosshandelsbolaget W. Gibson & Söner, den största tillverkningen, uppgående till 465,909 alnar segel- och tältduksväfnad m. m.

De sistlidet år från utrikes ort, förnämligast England, Ryssland, Lübeck och Danmark, införde segelduks- och tältduksväfnader uppgifvas till ett värde af 63,321 R:dr, som med 33,486 R:dr öfverstiger införselsvärdet af denna vara år 1855. Värdet af utförseln af segelduk sistlidet år är upptaget till 2,333 R:dr eller 2,246 R:dr mindre än föregående året.

Införseln af hampa sistlidet år uppgick till 15,393 Sk , eller 3,070 Sk mera än året näst förut.

5:o *Sidenfabrikerne*, hvilka sistlidet år voro 12 till antalet, alla i Stockholm, drefvos med 439 stolar och 622 arbetare. Tillverkningen uppgick till 194,042 alnar diverse slags siden- och halfsiden väfnader samt 278,288 st. dukar m. m., till ett sammanräknadt värde af 1,049,576 R:dr, hvilken tillverkning understiger den för år 1855 uppgifna med 34,225 alnar och i värde med 32,892 R:dr. De betydligaste tillverkningarne åstadkommos hos följande Fabriksidkare, nemligen L. J. Hjerta för ett värde af 216,313 R:dr, L. Meyerson för 207,403 R:dr, Casparson & Schmidt för 197,979 R:dr och K. A. Almgren för 173,097 R:dr.

Förlidet års import af färgadt och ofärgadt silke uppgick till ett värde af 682,008 R:dr eller 73,304 R:dr mindre än år 1855, och af hel- och halfsidenväfnader till 1,157,668 R:dr. Af sistnämnde värde belöpte sig för släta sidentyger samt dukar och shawlar, m. m. hvilkas införsel var intill 1855 års utgång förbjuden, 194,075 R:dr,

för sammet 61,524 R:dr och för felb och peluche 48,577 R:dr. Införselsvärdet i helt öfverstiger det för nästföregående året å nämnde slags väfnader uppgifna med 603,459 R:dr. Af sidenvaror utfördes sistlidet år för ett värde af 3,175 R:dr.

6:o *Bandfabrikerne*, 7 till antalet, deraf 6 i Stockholm och 1 i Malmö, tillverkade sistlidet år siden-, bomulls och ylleband för ett sammanlagdt värde af 54,406 R:dr, som med 4,866 R:dr öfverskjuter värdet å bandtillverkningen år 1855. Fabriksidkarne K. A. Almgren och M. Lundin hade största tillverkningen.

Införseln af band utaf siden, halvsiden, sammet och andra slag uppgick sistlidet år till ett värde af 358,713 R:dr, eller 53,495 R:dr mera än införselsvärdet derå nästföregående året. Utförsel af band ägde sistlidet år rum för ett värde af 2,267 R:dr.

7:o *Strumpfabrikerne*, som sistl. år voro 17 st. och sysselsatte 665 arbetare, lemnade en tillverkning af 217,332 par bomulls- och yllestrumpor, calesonger, vantar m. m., 148,446 st. bomulls- och ylletröjor, mössor och halsdukar m. m., tillsammans i värde uppskattadt till 296,105 R:dr, som med 48,753 R:dr öfverstiger strumpfabrikerne tillverkningsvärde år 1855. — Fabriksidkarne G. Wiechel i Norrköping och John Söderberg i Stockholm hade sistlidet år den betydligaste tillverkningen, uppgående för den förstnämnde till ett värde af 91,246 R:dr och för den sednare till 73,948 R:dr.

Af strumpor infördes sistlidet år för 508,237 R:dr, som utgör 449,744 R:dr högre belopp än importvärdet för år 1855.

8:o *Kattunstryckerierne*. Sammanlagda tillverkningen vid 22 sådane inrättningar uppgick sistlidet år till 174,122 alnar diverse tryckta tyger, 91,840 alnar kattuner och möbeltyg eller tillhopa 265,962 alnar samt 269,892 st dukar och shawlar, hvilken tillverkning, jemförd med den för år 1855 uppgifna, visar en minskning af 132,062 alnar och 352,871 stycken. Tillverkningsvärdet för samtliga kattunstryckerierne sistlidne år, uppgående till 106,324 R:dr, är 67,154 R:dr mindre än det för år 1855.

Vid J. Pinæus' Enkas fabrik, Eriksberg vid Götheborg, verkställdes sistlidet år den betydligaste tygtryckningen, uppgående till ett värde af 52,264 R:dr.

9:o *Färgerierne*. Så vidt de till Collegium inkomna uppgifter föranleda, uppgick sistlidet år färgerilönen vid 447 inrättningar af detta slag till 872,424 R:dr eller 4,257 R:dr mindre än hvad densamma år 1855 utgjorde. De betydligaste

färgerierne voro Almedahls vid Götheborg, der arbetslönen för färgning och blekning utgjorde 53,480 R:dr och Erik Anderssons å Bastarås inom Marks Härad af Elfsborgs län, der färgerilönen uppgick till 47,333 R:dr.

10:o *Sockerraffinerings-verken*, af hvilka 16 sistlidet år voro i gång, deraf 2:ne å landet, lemnade samma år en tillverkning af 24,513,946 Z socker af flera slag och 6,351,732 Z sirup, hvilken tillverkning, upptagen i värde till 8,110,831 R:dr, öfverskjuter den för år 1855 uppgifna med 868,764 Z socker och 164,601 Z sirup samt i värde med 741,491 R:dr. De betydligaste quantiteterna socker och sirup bereddes sistlidet år vid Bolaget D. Carnegie & Comp:s och Rosendahls Actie-Bolags sockerbruk nära Götheborg samt vid det i Landskrona anlagda, ett bolag tillhöriga sockerbruk, uppgående tillverkningen vid det förstnämnda till 8,661,912 Z och vid det sistnämnda till 4,814,596 Z socker och sirup. Vid de i Stockholm varande 11 sockerbruk utgjorde sammanräknade tillverkningen 9,583,708 Z socker och sirup.

Sistlidet år införtullades 33,524,686 Z rått socker, utgörande 1,564,818 Z mindre än införselsquantiteten nästföregående året, och af topp-, kandi- och kaksocker 1,876,305 Z , eller 164,951 Z mindre än år 1855.

Utförseln sistlidet år af inom Riket beredt toppsocker och sirup uppgick till 833,548 Z , som med 391,953 Z öfverstiger utförseln året näst förut.

11:o *Tobaks- och Snusfabrikerne* voro sistlidet år 110 st. med 2,063 arbetare. Vid dessa verk bereddes 2,476,441 Z diverse slags rök- och tuggtobak, deribland 538,030 Z cigarrer samt 3,864,284 Z snus, uppskattadt till ett sammanräknadt värde af 2,785,731 R:dr, hvilken fabrikation med 580,174 Z och 301,440 R:dr öfverstiger den för år 1855 uppgifna.

De största tillverkningarne åstadkommas hos fabriksidkarne J. F. Ljunglöf, W. Hellgren & Comp. och A. G. Strömberg & Son i Stockholm samt Bolaget Lindström & Brattberg i Götheborg, och uppgingo hos den förstnämnde till 772,037 Z och hos sistbemälda bolag till 449,540 Z .

Importen af tobaksblad och stjeln sistlidet år utgjorde 5,941,280 Z eller 1,408,664 Z mera än hvad af berörde råämnen nästföregående året infördes, och af cigarrer,

karfvad och spunnen tobak samt snus 66,004 Z , utgörande 10,796 Z mera än införseln deraf år 1855.

Utförseln sistlidet är af inhemske tobaksfabrikater, bestående hufvudsakligen af snus till Norrige, belöpte sig till 4,568 Z eller något mera än året näst förut.

12:o *Läderfabrikerne.* Dessa verk, 571 till antalet, deraf 362 på landet, hade sistlidet år en sammanräknad tillverkning af 2,741,544 Z sul- och smorläder samt 335,256 stycken beredda skinn till ett värde af tillsammans 2,474,186 R:dr, som med 360,125 R:dr öfverstiger läderfabrikernes tillverkningsvärde år 1855.

Sistlidet är bereddades de största kvantiteterna läder och skinn hos Fabriksidkarne A. W. Lundin i Stockholm, E. Colliander vid Södra Underås nära Götheborg, Bolaget O. & A. Westblad och Fabriksidkaren O. Wallgren i Örebro samt Gosshandlaren L. Tydén i Stockholm, uppgående hos den förstnämnde till 209,866 Z läder och 4,310 st. skinn och hos den sistnämnde till 101,640 Z läder. Sammanlagda tillverkningen vid 11 läderfabriker i Stockholm utgjorde 506,245 Z läder och 18,032 st. skinn, vid 7 läderfabriker i Örebro 336,293 Z läder och 18,300 st. skinn, och vid 4 sådane verk i Gefle 291,720 Z läder och 10,845 st. skinn.

Fabriksidkaren Colliander, som undfått och sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden för ändamålsenligt drifvande of ofvan omförmälde läderfabrik, har hos Collegium styrkt, att han under samma år uppfyllt det för länets fortsatta innehafvande i förenämnde afseende stadgade vilkor.

År 1856 införetullades 4,579,688 Z oberedda hudar och skinn eller 808,674 Z mindre än året näst förut. Af beredt läder och skinn infördes sistlidet år 73,584 Z eller 24,009 Z mera än föregående året. Utförsel af inrikes beredt läder ägde sistlidet år rum till ett belopp af 14,484 Z .

13:o *Fabrikerne för åstadkommande af glas.* Desse inrättningar, 15 till antalet och alla å landet, lemnade sistlidet år en tillverkning af 6,617 kistor taffel- och annat fensterglas, i värde upptagne till 274,277 R:dr, samt diverse slags glaskärl, uppskattade till 460,832 R:dr, eller ett sammanräknadt värde af 735,109 R:dr, som med 34,802 R:dr understiger värdet å glasbrukens tillverkningar år 1855.

Eda glasbruk i Wermland, Kosta i Kronobergs län, Reymyre i Östergöthlands län, Wentzelholms i Calmar län och Bromö i Skaraborgs län hade sistlidet år de betydligaste tillverkningarne, uppgående vid Eda till ett värde af 96,090 R:dr och vid Bromö till 69,164 R:dr.

Egarne till Bromö äfvensom egarne till Limmareds glasbruk i Elfsborgs län och Gyllenfors glasbruk i Jönköpings län, hvilka i och för utvidgning och förbättring af berörde inrättningar fått sig tillagde och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, hafva behörigen styrkt, att de samma år ändamålsenligt drifvit tillverkningen derstädes och sålunda fullgjort de för lånens bibehållande i nämnde afseende föreskrifne villkor.

Åtskillige slag af glasvaror införtullades sistlidet år för ett värde af 339,604 R:dr, eller för 409,054 R:dr mera än föregående året. Af sådane varor utfördes sistlidet år endast för 345 R:dr.

14:o *Fabrikerne för åstadkommande af papper* voro sistlidet år 86 till antalet, deraf 84 på landet. Vid dessa inrättningar tillverkades 294,789 ris, 38,350 *LZ*, 24,222 rullar och 4,508 bundtar papper af flerehanda slag, samt 9,362,972 stycken, hvaraf största delen utgjordes af vid Rikets Ständers pappersbruk förfärdigade blanketter till Sedlar, Charta Sigillata m. m. alltsammans i värde uppskattadt till 4,306,588 R:dr. I afseende på den del af tillverkningen som beräknas i ris och rullar har densamma understigit den för år 1855 uppgifna med 42,593 ris och 2,925 rullar, hvaremot den del som upptages i *LZ*, stycketal och bundtar, ökats med 7,925 *LZ*, 2,566,925 stycken och 432 bundtar. Tillverkningsvärdet för samtliga pappersbruken sistlidet år öfverskjuter det för nästföregående året med 107,644 R:dr.

Nedannämnde pappersbruk hade sistlidet år de största tillverkningarna, nemligen Klippans i Christianstads län 44,395 ris och 3,500 rullar, Korndahls i Mölndahl nära Götheborg 43,574 ris och 6,263 *LZ*, Holmens bruk i Norrköping 28,043 ris, Gryksbo i Stora Kopparbergs län 24,652 ris och Nyqvarns i Stockholms län 20,534 ris och 5,352 rullar.

Interessenterne i Korndahls pappersbruk hafva hos Collegium vederbörligen styrkt, att de i afseende på nämnde verks fortsatta ändamålsenliga drifvande full-

gjort det för innehafvande af erhållet förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden föreskrifna vilkor.

Sistlidne är införtullades papper af åtskilliga slag för ett värde af 57,378 R:dr eller 5,479 R:dr mera än året nästföret. Utförseln af inom Riket tillverkad papper är uppgifven till ett värde af 89,996 R:dr, som med 5,679 R:dr öferskjuter utförselsvärdet för nästföregående året. Af lump till pappers beredning ägde ingen införsel rum sistlidet år, hvaremot deraf utfördes 4,909 *L*℔.

15:o *Oljeslagerierne.* Pressning och raffinering af olja verkställes sistlidet år vid 55 fabriker, deraf 50 på landet. Sammanlagda tillverkningen uppgick till 470,770 kannor lin- och rofolja, hvarjemte efter pressningen erhöles 14,952 *Sk*℔ oljekakor, alltsammans värderadt till 960,986 R:dr, eller 86,349 R:dr mindre än värdet å oljeslageriernes tillverkningar år 1855.

Vid M. E. Delbancos oljeslageri vid Götheborg samt G. Sommelii och Bolaget Godenius & Comp:s serskilda oljeslagerier i Stockholm bereddes de betydligaste kvantiteterne olja, nemligen 125,000 kannor vid det förstnämnda och 71,740 kannor vid det sistnämnda.

År 1856 infördes till Riket 4,261,499 *℔* olja, som med 398,722 *℔* öferskjuter oljeinförseln nästföregående året. Utförseln af olja, som för år 1855 är upptagen till 244,431 *℔*, utgjorde sistlidet år endast 8,666 *℔* och af oljekakor exporterades för 37,905 R:dr eller 21,457 R:dr mindre än året föret.

Frö, alla slag, infördes sistlidet år för ett värde af 488,748 R:dr eller för 80,511 R:dr mera än nästföregående året. Utförseln af frö uppgick i värde till 58,800 R:dr.

16:o *Fabrikerne för tillverkning af porcellaine.* Vid Rörstrand i Stockholm och Gustafsberg å Wermdön, de enda här i Riket befintlige Verk, hvarest fabrication af porcellaine äger rum, uppgick värdet å tillverkningarne sistlidet år, å förstnämnde ställe till 282,239 R:dr och å det sednare till 252,456 R:dr, eller tillsammans 534,695 R:dr, som med 120,199 R:dr öfverstiger värdet å porcellains fabricationen år 1855.

Sistlidet år införtullades 184,090 *℔* utländskt porcellaine, i värde upptaget till 166,176 R:dr, som utgör 26,007 R:dr mera än värdet å importen af denna artikel

året näst förut. Utförseln af porcellaine utaf inhemsk tillverkning, år 1855 belöpande sig till 398 \mathcal{L} , uppgick sistlidet år till 5,513 \mathcal{L} .

17:o *Såpsjuderierne*, hvilkas antal sistlidet år utgjorde 8 st. hade samma år en tillverkning af 46,689 fjerdingar såpa, värderad till 352,339 R:dr, eller 21,504 fjerdingar mera än nästföregående året. Grosshandlaren L. Monténs och Fabriksidkaren K. A. Almgrens fabriker i Stockholm lemnade de största tillverkningarne, uppgående hos den förre till 14,900 fjerdingar och hos den sednare till 13,206 fjerdingar.

Sistlidet år infördes 4,458 $L\mathcal{L}$ såpa och utfördes af denna vara 355 $L\mathcal{L}$.

18:o *Stearinljus-fabrikerne*. Vid 3:ne i Stockholm anlagde fabriker af detta slag tillverkades sistlidet år 354,000 \mathcal{L} stearinljus, i värde upptagne till 217,500 R:dr eller 39,000 R:dr mera än tillverkningsvärdet år 1855.

Betydligaste delen af denna tillverkning åstadkoms vid J. Johanssons och J. Michaelsons fabriker, uppgående i värde vid den förstnämnde till 145,000 R:dr och vid den sednare till 60,000 R:dr.

Införseln af stearin- och margarinljus utgjorde sistlidet år 19,704 \mathcal{L} , värde 13,136 R:dr eller 61,275 \mathcal{L} mindre än nästföregående året. Utförseln af inom Riket tillverkade stearinljus, för år 1855 upptagen till 22,037 \mathcal{L} , uppgick sistlidet år till endast 2,425 \mathcal{L} .

19:o *Mekaniska verkstäderna*. Tillverkningen, som år 1855 vid 28 inrättningar af detta slag besteg sig till 984,872 R:dr, uppgick sistlidet år vid 33 verkstäder till ett värde af 1,842,985 R:dr; hvarförutan, enligt hvad Collegium serskildt inhämtat, tillverkningen vid Motala verkstad, hvilken ej, såsom fabriker i allmänhet, är stäld under Collegii inseende, sistlidet år belöpte sig till 588,210 R:dr. De öfrige verkstäder af ifrågavarande beskaffenhet, som sistlidet år hade största tillverkningarne, voro fabriksidkarne A. Keiller & Comp. i Götheborg, med ett tillverkningsvärde af 355,570 R:dr, Bergsunds verkstad i Stockholm med 268,804 R:dr, Lindholmens verkstad vid Götheborg med 258,588 R:dr, J. & C. G. Bolinders i Stockholm med 236,950 R:dr och W. Lindberg härstädes med 160,000 R:dr.

Interessenterne i Motala verkstad, Fabriksidkarne i Stockholm J. & C. G. Bolinder och J. W. Bergström och fabriksbolaget Lindahl & Runer i Gefle, hvilka under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden för ändamålsenligt drif-

vande af deras mekaniska verkstäder, hafva vederbörligen styrkt, att desse verkstäder berörde är varit i full gång.

Machiner och redskap infördes sistlidet år för ett värde af 769,736 R:dr eller för 123,477 R:dr mindre än värdet å införseln af dylika artiklar år 1855. Utförseln af machiner och redskap, för år 1855 värderad till 4,947 R:dr, uppgick sistlidet år till ett värde af 17,650 R:dr.

20:o *Porterfabricationen*, som sistlidet år bedrefs vid 2:ne invid Götheborg belägne bryggerier, uppgick till ett sammanräknadt värde af 486,424 R:dr, som med 195,524 R:dr öfverstiger värdet å denna fabrication nästföregående året. Största delen af berörde tillverkning, eller 2,068 oxhöfden samt 1,688,400 hel- och halfbouteiller, uppskattadt till 398,368 R:dr, åstadkoms vid det Bolaget D. Carnegie & Comp. tillhöriga porterbryggeri.

År 1856 införtullades 63,820 kannor porter och andre ölsorter, som med 22,957 kannor öfverskjuter importen år 1855. Utförseln af sådane drycker utgjorde sistlidet år 4,043 kannor eller 1,698 kannor mera än nästföregående året.

Vid alla öfrige, här ofvan icke specifikt upptagne Fabriks- och Manufacturinrättningar af flerahanda slag, hafva tillverkningarne år 1856 uppgått till ett sammanräknadt värde af 2,383,099 R:dr och utgjorde antalet af dessa inrättningar 894 st. hvarvid 4,800 arbetare varit begagnade; hvarförutan med idkande hufvudsakligen af jern- och metall-manufactur i Eskilstuna fristad 180 mästare och qvinnor som drifva verkstad samt 816 mantalsskrifne arbetare eller tillsammans 996 personer varit sistlidet år derstädes sysselsatte.

Utom de fabrikanter, hvilka såsom innehafvare af förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden blifvit här ofvan uppgifne, har f. d. Apothekaren B. M. Freese under sistlidet år innehaft så beskaffadt lån för drifvande af en i Arbrå socken af Södra Helsingland inrättad linberednings-anstalt, samt Fabriksbolaget C. O. Öberg & Comp. i Eskilstuna för en der i staden anlagd filfabrik; och hafva desse låntagare hos Collegium behörigen styrkt, att omförmälde inrättningar under sistlidet år fortfarande varit i verksamhet.

Af här ofvan meddelade uppgifter och det sammandrag som innefattas i underdånigst bifogade tabell Litt. A. täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder inhemta: att antalet

af fabriker och manufactur-verkstäder vid 1856 års slut uppgick till 2,462 st. för hvilkas drifvande 28,953 arbetare varit sysselsatte; att, i jemförelse med förhållandet år 1855, fabrikernes antal ökats med 24 st. och arbets-personalen med 1848; att de vid väfveri-fabrikerne sistlidet år begagnade stolar utgjorde 4,666 st. eller 361 flera än nästföregående året; att, oberäknadt det för Motala mekaniska verkstad upptagna värde, 588,210 R:dr, fabriks- och manufactur-tillverkningarnes sammanräknade värde år 1856 uppgått till R:dr 40,653,756: samt att då värdet af de år 1855 åstadkomne tillverkningar utgjorde » 35,531,274:

1856 års tillverkningsvärde med R:dr 5,122,482: öfverstigit det belopp, hvartill fabrikernes tillverkningar för år 1855 uppskattades; och är denna tillökning hufvudsakligen att härleda från den större verksamhet bomullsspinnerierne, ylle- och bomullsväfverierne, mekaniska verkstäderna, sockerbruken, läder- och tobaksfabrikerne, såpsjuderierne och porterbryggerierne under ifrågavarande år utvecklade.

Öfver de af Collegium sistlidet år utfärdade Patenter får Collegium underdånigst bifoga Förteckning Litt. B.

Enligt hvad de härjemte under Litt. D. och E. bifogade Sammandrag utvisa uppgick den bevilning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, som Fabriks- och Manufacturidkarne i Riket i och för deras rörelse år 1856 påförts, till 42,119 R:dr 29 sk., eller 5,444 R:dr 16 sk. 7 r:st. mera än den af omförmälde idkare år 1855 erlagde bevilning.

Beträffande dernäst *husslöjderne*, bland hvilka väfverinärigen intager främsta rummet, har Collegium af de från Tullkamrarne i Borås och Ulricehamn inkomne uppgifter å mängden af de inom Elfsborgs län tillverkade år 1856 afstämplade och till andre orter förpassade husväfnader inhemtat, att denna tillverkning utgjort:

af bomullstyger	13,536,368 alnar
» linneväfnader	444,162 »
» ylle- d:o	598,911 »
	<hr/>
eller tillsamman	14,549,441 alnar
samt af bomullsdukar	1,626,648 st.

och att, vid jmförelse mellan dessa kvantiteter och dem af enahanda slag, som inom samma ort åstadkommas år 1855, tillverkningen af linneväfnader sistlidet år öfverstigit det nästföregångna årets med 25,171 alnar, af ylleväfnader med 10,274 alnar och af bomullsdukar med 68,092 stycken, men att tillverkningen af bomullstyger minskats med 34,891 alnar.

Rörande husväfnadsslöjden inom Rikets öfrige län får Collegium, såsom hittills ägt rum, här upptaga de väfnadskvantiteter, som vederbörande Kronofogdar uppgifvit hafva blifvit, utöfver orternes egne behof, till andre orter afyttrade, såväl serskildt i de län. där väfnadsslöjden inom vissa trakter utgör en hufvudsakligare näring, såsom Gefleborgs, Wester-Norrlands och Hallands län, som i sammanräknadt belopp för öfrige län, der denna näring mindre allmänt idkas.

Nämnde väfnadstillverkningar uppgifvas hafva utgjort: i

Gefleborgs län, gröfre linneväfnad	1,997,000 alnar
Wester-Norrlands d:o, gröfre och finare lärft	390,000 »
Hallands d:o, ylle- och linneväfnader	261,000 »

samt i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs,

Gottlands, Christianstads, Skaraborgs, Stora Kopparbergs och

Jemtlands län, väfnader af flerehanda slag, sammanräknade 392,000 »

Och visar sig, vid jmförelse mellan dessa tillverknings-kvantiteter och dem som för år 1855 blifvit från ofvannämnda län uppgifna, att husväfnads-tillverkningen sistlidet år minskats i Gefleborgs län med 80,000 alnar och i Wester-Norrlands län med 60,000 alnar, men deremot ökat sig i Hallands län med 7,000 alnar och inom öfrige ofvan uppräknade län sammanlagdt med 8,200 alnar.

För den i Wester-Norrlands län år 1855 åstadkomne tillverkning af finare lärftsväfnader hafva sistlidet år blifvit af dertill anvisade statsmedel utbetalde premier till ett belopp af 2,294 R:dr 5 sk. 6 r:st, hvilket med 277 R:dr 35 sk. 3 r:st öfverstiger hvad nästföregångna året för berörde ändamål utgick.

I afseende på öfrige husslöjder har, enligt de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insände Näringstabeller, förhållandet sistlidet år varit hufvudsakligen enahanda som under de föregående åren; och fortfar idkandet af dessa slags slöjder å de orter, der de under en längre tid utgjort föremål för allmogens sysselsättning. De för

sistlidet är uppgifne tillverkningarne äro: diverse smiden, såsom liar, yxor, hackor, spadar, saxar, spik, nubbe och sömm; väggur och klockor; åkdon, åker- och körredskap; möbler, laggkärl, spinnrockar, väfskedar, kardor; golf- trapp- och slipstenar; band, strumpor, tröjor, garn, tråd, mattor, täcken; korg- och hår-arbeten, halmflätor m. m.

Vidkommande *handtverkerierne*, hvilkas idkare icke äro pligtige att uppgifva mängden eller värdet af sina tillverkningar, får Collegium meddela de upplysningar, som kunnat hemtas af de från vederbörande embetsmyndigheter, i enlighet med faststälde formulärer, upprättade och insände förteckningar på antalet år 1856 af handverkare i städerna och köpingarne samt handverkare och gerningsmän på landet, jemte deras gesäller, lärlingar och öfrige arbetare, äfvensom å den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan som berörde år blifvit omförmälde idkare i och för deras rörelse påförd.

De sammandrag af nämnde förteckningar, som härjemte under Litt. C. D. och E. underdånigst bifogas, utvisa: att år 1856 antalet af handverksmästare i städerna och köpingarne samt qvinnor, som derstädes drifvit handverks-verkstäder, utgjort 7,672, af deras gesäller 7,544, af lärlingar 7,624 och af andre vid handverken skattskrifne arbetare 4,728 eller sammanräknade 24,562; att män och qvinnor som på landet drifvit handverks-verkstäder uppgått till ett antal af 2,498, af deras gesäller till 407, lärlingar till 654 och af andre arbetare till 553 eller tillhopa 3,812; att antalet af de utaf socknarne serskildt antagne handverkare å landet eller s. k. gerningsmän är uppgifvet till 11,436 och af deras biträden eller arbetare till 5,408 eller sammanlagde 16,544, samt att den i och för handverksrörelsen påförde bevillning år 1856 utgjort för handverkare i städerna och köpingarne 56,803 R:dr 28 sk., för dem som å landet drifvit handverks-verkstäder 3,225 R:dr 2 sk. och för gerningsmännen 9,074 R:dr 24 sk. Vid jemförelse mellan dessa uppgifter och de för år 1855 meddelade befinnes, att år 1856 antalet ökats af mästare och handverksidkande qvinnor i städerna och köpingarne med 162, af gesäller med 454 och af lärlingar med 124, men minskats af andre arbetare med 60; att antalet ökats af män och qvinnor som å landet drifvit handverksverkstäder med 397, af deras gesäller med 65, af lärlingar med 12 och af andre arbetare med 245; att antalet af

s. k. gerningsmän ökats med 321, men af deras arbetare minskats med 130; samt att bevillningen år 1856 öfverstigit den föregående året påförda med 1,761 R:dr 38 sk. för handverkare i städerna och köpingarne, och med 862 R:dr 16 sk. för dem som å landet drifvit handverksverkstäder, men varit 46 R:dr 34 sk. mindre för gerningsmän.

Collegium får slutligen i underdånighet öfverlemnna sammandrag under Litt. F. och G. öfver de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen samt Magistraterna i städerna inkomne uppgifter å antalet år 1856 af de personer å landet och i städerna som med behörigt tillstånd, enligt 12 och 26 §§ af Eders Kongl. Maj:ts Fabriks- och Handverks-Ordning, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handverks eller andre tillverkningar, af hvilka sammandrag inbentas, att antalet af förenämnde personer i Rikets samtliga städer uppgifvits till 3,427 af man- och 1,033 af kvinnokönet eller tillsammans 4,460 och å landet till 648 personer.

Af slöjdevaror, i Tull-Taxan ej specificerade, utfördes sistlidet år för ett värde af 96,493 R:dr som med 13,278 R:dr öfverstiger värdet af exporten af dylika varor år 1855.

Collegium framhårdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernädigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

F. ÅKERMAN.

J. N. BORELIUS.

Stockholm den 13 November 1857.

C. F. af Ström.

Litt. A.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g

för åren 1855 och 1856.

General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufakturerna befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för nedan-skrifne år.

	År 1855.				År 1856.			
	Fabriker.	Stolar.	Egare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Egare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Bomulls- och Linne-Fabriker]	30	1,519	1,665	1,631,223	28	2,128	1,759	2,211,051
Klädes-Fabriker	106	880	3,684	6,375,332	108	1,018	4,136	7,135,767
Siden- dito	12	529	779	1,082,468	12	439	622	1,049,576
Band- dito	11	65	101	49,540	7	71	100	54,406
Mekaniska Bomulls-Spinnerier	16	481	3,097	5,421,562	19	568	3,496	6,340,218
Segelduks-Fabriker	7	120	1,176	377,741	7	100	580	397,412
Strump- dito	18	282	609	247,352	17	313	665	296,105
Sockerbruk	17	—	907	7,369,340	16	—	989	8,110,831
Tobaks-Fabriker	90	—	1,839	2,484,291	110	—	2,063	2,785,731
Pappersbruk	90	—	1,350	1,198,947	86	—	1,404	1,306,588
Läder-Fabriker	550	—	1,879	2,114,061	571	—	1,965	2,474,186
Färgerier	449	—	1,741	876,681	447	—	1,748	872,424
Kattus-Tryckerier	21	—	177	173,478	22	—	150	106,324
Glasbruk	17	—	1,138	769,911	15	—	1,107	735,109
Porcellainsbruk	2	—	728	414,496	2	—	817	534,695
Stenkärls- och Kakelugns-Fabriker	58	—	440	163,567	56	—	447	197,388
Oljeslagerier	52	—	220	1,047,305	55	—	204	960,986
Porterbryggerier	2	—	197	290,900	2	—	239	486,424
Vaxljus-Fabriker	1	—	2	221	1	—	2	175
Stearinljus-Fabriker	3	—	58	178,500	3	—	71	217,500
Såpsjuderier	9	—	31	214,417	8	—	40	352,339
Repslagerier	22	—	195	210,461	22	—	215	226,033
Ur-Fabriker	133	—	288	45,681	130	—	296	47,697
Kort- dito	7	—	82	35,573	9	—	68	46,348
Tapetmålerier och Tapet-Fabriker	9	—	119	65,639	11	—	171	113,509
Kemiska tillverkningar af Färgor och Syror	16	—	56	144,892	14	—	49	113,173
Fullfärdiga Åkdonns-Fabriker	19	—	195	139,190	20	—	215	154,332
Kemiska Elddons- dito	7	—	509	125,296	10	—	724	182,947
Mekaniska Verkstäder	28	—	1,257	984,872	33	—	1,909	1,842,985
Diverse mindre Fabriker	636	29	2,586	1,298,337	621	29	2,613	1,301,497
Summa	2,438	3,905	27,105	35,531,274	2,462	4,666	28,953	40,653,756
Härförutan Motala Mekaniska Verkstad	—	—	—	562,840	—	—	—	588,210

*) Enligt erhållen upplysning härrör denna minskning deraf, att uti uppgifterne för år 1855 upptagits sådana arbetare, till ett ganska betydligt antal, hvilka, utom fabrikerne boende, endast tidtals varit dervid sysselsatte.

Vid nedanskrifne Fabriker hafva under loppet af åren 1855 och 1856
följande quantiteter blifvit tillverkade:

	År 1855.	År 1856.
Bomulls- och Linnevåfnads-Fabriker.		
Bomullslärf, Cambric, Shirting, Gingang, Callico och andra Bomullstyger alnar	7,364,007	8,898,443
Dukar stycken	69,972	77,844
Diverse Bomulls- och Linnevåfnader alnar	1,047,924	1,836,140
Dito dito dito stycken	44,433	42,342
Klädes-Fabriker.		
Fint Kläde alnar	35,549	55,925
Medelfint dito »	498,122	537,927
Groft dito »	576,665	647,706
Diverse våfnader »	426,444	449,275
Dito dito stycken	5,737	3,473
Stofts-Fabriker.		
Flanell, hel- och halfylle alnar	13,489	13,042
Flaggduk »	45,573	43,169
Mattvåfnad »	526	723
Siden-Fabriker.		
Taft alnar	26,079	11,293
Satin »	23,339	23,520
Flor »	2,093	2,649
Dukar stycken	276,154	275,339
Diverse våfnader alnar	176,267	156,580
Dito dito stycken	1,599	2,949

	År 1855.	År 1856.
Band-Fabriker.		
Sidenband stycken	23,670	24,272
Dito alnar	7,168	6,773
Bomullsband stycken	45,159	56,099
Dito alnar	1,000	1,000
Ylleband »	12,000	12,000
Diverse band »	3,000	3,000
Dito dito stycken	203	198
Mekaniska Bomullsspinnerier.		
Bomullsgarn skålpund	40,598,093	42,372,794
Segelduks-Fabriker.		
Segel- och Tålduk alnar	721,191	797,048
Buldan, Pressenningsduk m. m. »	81,320	50,882
Bomulls-Säckduk »	799	4,198
Strump-Fabriker.		
Strumpor, Ylle- par	29,350	34,128
Bomulls- »	443,472	434,944
Calesonger, Ylle- »	695	824
Bomulls- »	8,643	45,254
Tröjor, Ylle- stycken	4,246	4,635
Bomulls- »	28,904	40,384
Tricot, Ylle- och Bomulls- alnar	603	64
Diverse väfnader par	37,034	32,245
Dito dito stycken	87,256	103,427

		År 1855.	År 1856.
Sockerbruk.			
Kanarie- och Raffinad-Socker	skålpund	9,122,385	9,463,284
Melis-Socker	»	5,523,347	6,023,542
Lump- och Puder-Socker m. m.	»	4,239,107	3,087,112
Kandi-Socker	»	233,938	368,575
Kak-Socker	»	4,526,435	5,571,466
Sirap	»	6,187,131	6,351,732
Tobaks-Fabriker.			
Kardus-Tobak	skålpund	860,735	909,336
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer	»	481,037	548,230
Rull- och Press-Tobak m. m.	»	863,557	1,018,875
Snus	»	3,555,222	3,864,284
Pappersbruk.			
Regal-, Imperial- och Median-Papper	ris	740	874
Post-Papper	»	7,894	5,478
Skrif- och Konzept-Papper	»	60,710	60,494
Tryck-Papper	»	63,889	74,121
Kardus-Papper	»	37,064	35,609
Makulatur- och Grå-Papper	»	104,259	83,790
Dito dito	lispund	400	5,664
Socker-Papper	ris	5,642	3,355
Diverse sorter Papper	»	54,212	28,068
Dito dito	lispund	30,325	32,689
Dito dito	stycken	6,796,047	9,362,972
Dito dito	rullar	24,147	21,222
Dito dito	bundtar	4,076	4,508

	År 1855.	År 1856.
Kattuns-Tryckerier.		
Kattun- och Möbeltyg alnar	188,040	94,840
Shawlar och Dukar stycken	622,763	269,892
Diverse tryckta tyger alnar	210,044	174,122
Oljeslagerier.		
Lin- och Rof-Olja kannor	527,644	470,770
Oljekakor skeppund	46,564	44,952
Såpsjuderier.		
Såpa fjerding	25,485	46,689

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegii Statistiska Kontor den 4 November 1857.

Efter förordnande
E. G. Leyonmarck.

Litt. B.

Förteckning

å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1856, nämligen:

för

- BREMER, A. M., Brännmästare, den 31 Januari, under 7 år, å en s. k. general-prof-vare för spanmål;
- LITTMARCK, F., Kommissions-Landtmätare, den 5 Februari, under 10 år, å en s. k. ny pollett-cirkel;
- ARNBERG, TH., Inspektor, den 6 Februari, under 5 år, å s. k. sjelfvärmande strykjern;
- GÖTHE, F., Handlande och Garfveri-idkare, den 18 Februari, under 8 år, å ett slags vallsverk för pressning af läder;
- SUNDBORG, G. A., Fabriksidkare, den 18 Februari, under 5 år, å tillverkning af varm- och kok-apparater för gas;
- ÅNGSTRÖM, C. A., Filosofie Magister, den 20 Februari, under 5 år, å bergbormachiner samt berg- eller sten-borrar;
- ENGSTRÖM, C. C., Sekund-Löjtnant, den 20 Februari, under 10 år, å projektiler för refflade kanoner och mörsare;
- BOLINDER, J. & C. G., Fabriksbolag, den 20 Februari, under 8 år, å kopieringspressar;
- BOUCHERIE, J. B. A., Doktor, Fransk undersåte, den 27 Februari, under 5 år, å ett sätt att bevara trävirke medelst trämassans konstgjorda genomsilning af en kopparsaltslösning;
- GRUNDBERG, C. G., Byggmästare, den 28 Februari, under 8 år, å ett sätt att forma och bränna mur-, tak- och golf-tegel samt andra artiklar af lera;
- HÖFKEN, J., Preussisk Fabriksidkare, den 3 Mars, under 5 år, å en uppfinning att af gips och andra svafvelsyrade salter tillverka svafvelsyra, dervid, då glaubersalt för svafvelsyre-tillverkningen begagnas, såsom biprodukt tillika erhålles soda;

- WERNER, C. O., Fabriksidkare, den 19 Mars, under 5 år, å sockerskärningsmaskiner;
WESTBLAD, O., Garfveri-idkare och NYSTRÖM, C. A., Telegraf-Direktör, den 19 Mars,
under 5 år, å ett sätt att på mineralisk väg bereda hudar och skinn;
STIERNSVÄRD, G. M., Major m. m., den 27 Mars, under 5 år, å ett sätt att förtenna
jern, koppar, m. m.;
- BRÜNINGSHAUS, G., Preussisk Fabriksidkare, den 27 Mars, under 5 år, å en method
att rena eller finera tackjern;
- BERG, J. A., Stadsmäklare, den 4 April, under 5 år, å väfstolar för tillverkning af
kläde och andra ylleväfnader;
- VEGESACK, VON E., Friherre, Kapiten, den 7 April, under 6 år, å ett sätt att medelst
distillation tillverka the-, kaffe- och chocolate-essencer;
- CARLSSON, C. A., Borstbinderi-idkare, den 29 April, under 5 år, å tillverkning af bor-
star utaf chiendent-rötter;
- QVIDDE, G. F. A., från Berlin, den 29 April, under 5 år, å ett sätt att på vattnet
framdrifva fartyg och båtar af alla slag;
- WENNERSTRÖM, C., Löjtnant och CRONIN, J. J., Civil-Ingeniör, den 29 April, under 5
år, å en method att bereda trävirke mot förruttelse;
- NIBLIN, J., Landtbrukare, den 13 Maj, under 6 år, å förbättring i konstruktionen af
smörtjernor;
- SJÖBERG, V., Fabriksidkare, den 16 Maj, under 12 år, å vattentillbringare;
- NEUBURGER, A., Lampfabrikant i Paris, den 19 Maj, under 5 år, å beredandet af olja
utaf vissa uppgifna örter;
- SCHLICKEYSEN, C., Machin-fabriksidkare i Berlin, den 21 Maj, under 5 år, å maskiner
för att skära lera, slamma, omblanda och bearbeta vällingsartade substan-
ser, samt slå mur- och taktegel;
- ROSEN, VON, R., Grefve, Major m. m., den 30 Maj, under 8 år, å förbättringar af
apparater för beredning af artificiella bränslen och tillgodogörande af bi-
produkterne dervid;
- HUSS, AF, M., E. O. Hof-Rätts-Notarie, den 9 Juni, under 10 år, å projektiler till ka-
noner och handgevär;

GUSTAFSSON,

- GUSTAFSSON, A., Kopparslagare, den 9 Juni, under 8 år, å en machin för torkning af spanmål och malt;
- LAMM, J., Fabriksidkare, den 9 Juni, under 5 år, å en turbin-ventilator;
- HÅKE, C. J., Konditor, den 9 Juni, under 4 år, å begagnandet af förbättringar å en machin för tillverkning af karameller samt s. k. rocks och drops;
- ROBERT, CLEMENT, Handlande i Paris, den 11 Juni, under 5 år, å ett sätt att bereda födoämnen för förvaring, äfvensom å den apparat, som för ändamålet begagnas;
- HAMMARSTRAND, C. J. A., Löjtnant i Arméen, Fabriksidkare, den 20 Juni, under 8 år, å ett sätt att bereda ätticka;
- PATON, J., Grosshandlande, den 20 Juni, under 5 år, å ett sätt att refva segel;
- HUSS, AF M., E. O. Hof-Rätts-Notarie, den 20 Juni, under 10 år, å ett slags handgevärsprojektiler, äfvensom å förbättring af handgevärsrefflor och bommar;
- DUNCKER, F., den 1 Juli, under 5 år, å en elektrotelegrafisk apparat, kallad depeche-fördelare, jemte förbättringar inom elektriska telegrafien;
- GRÖNLUND, J. U., E. O. Kanslist, Filosofie Magister, den 1 Juli, under 5 år, å förbättringar i behandlingen af tackjern för erhållande af stål eller smidbart jern;
- BUCHATIUS, FR., Kapiten, den 17 Juli, under 5 år, å ett sätt att af tackjern omedelbart tillverka gjutstål;
- HEEGAARD, ANKER, Dansk undersåte, den 19 Juli, under 5 år, å en konstruktion af spiralförmiga rökkanaler att anbringas uti kakelugnar;
- MARINO, J., den 19 Juli, under 8 år, å förbättringar af de latrinstolar, hvarå han den 10 Mars 1855 erhållit patent;
- DREYER, G. L., Major m. m., den 19 Juli, under 7 år, å ett sätt att åtskilja malmer och andra ämnen;
- BERG, C. L., Provisor, den 26 Juli, under 5 år, å en machin att användas antingen, fastskrufvad vid ett käril, till kolsyring af vätskor eller ock, fastlödd vid kärlet, såsom kork;

- THERMÆNIUS, JOH.**, Fabriksidkare, den 30 Juli, under 10 år, å en uppfinning att verkställa utklippning af vinkelformiga delar af tunnare eller tjockare jernplåt;
- HÖFKEN, J.**, Preussisk Fabriksidkare, den 31 Juli, under 5 år, å sätt att bereda ammoniak och ammoniakssalter af de gaser, som utveckla sig vid tekniska användningar af stenkol;
- LAVALLÉE, A.**, Fransk Civil-Ingeniör, den 5 Augusti, under 5 år, å ett sätt att tillverka jern och stål;
- FORSELIUS, C. A.**, den 7 Augusti, under 5 år, å en method att konservera smidt jern mot anfrätning af rost samt trävirke mot förstöring af mask eller växtämnen;
- MILCH, A.** och **WINCKLER, TH.**, den 13 Augusti, under 5 år, å en tegelslagningspress;
- MUNCK AF ROSENSCHÖLD, N. R.**, Filosofie Doktor, den 18 Augusti, under 5 år, å förbättringar i konstruktionen af ångmaskiner;
- BRUNEAU, MARQUIS DE VITRY, L. A.**, den 21 Augusti, under 5 år, å en machin för utdragande af till spånad eller väfnad tjenliga trådfibrer ur alla slags vegetabilier, dessa vegetabiliers förvandling till pappers- eller pappmassa, utdragande af saften ur sockerröret och frukter, sönderkrossande af alla slags frön samt rifning och knådning af jordarter för industriela ändamål;
- LEPRINCE, H.**, Belgisk undersåte, den 28 Augusti, under 5 år, å en apparat för tillverkning af lysgas af vatten och kolhaltiga ämnen i förening;
- HÄHNER, W.**, Handlande i Livorno, den 2 September, under 5 år, å sätt att behandla koppar- och andra malmer för utdragande derur af metaller och andra produkter;
- DONKIN, BRYAN**, Engelsk undersåte, den 10 September, under 5 år, å en method för pappers lissering;
- DONKIN, BRYAN**, Engelsk undersåte, den 11 September, under 5 år, å ett sätt att af olja eller andra feta eller kådaktiga gasämnen bereda lysgas;
- TESTER, W. G.**, Engelsk undersåte, den 13 September, under 5 år, å ett sätt att tillverka axelsmörja för jernvägsvagnar;
- HÖFKEN, J.**, Fabriksidkare, den 17 September, under 5 år, å ett sätt att tillverka svafvelsyra af gips eller anhydrit, tungspat eller andra salter, sammansatta af svafvelsyra och alkaliska jordarter;

- BELLEVILLE, F. J., Fransk Civil-Ingeniör, den 19 September, under 5 år, å en ång-generator;
- SVALANDER, C. E., Handlande, den 20 Sept., under 5 år, å fruktskalningsmaskiner;
- LENNING, J., Fabriksidkare, den 20 September, under 5 år, å cylinder valkmaskiner;
- OWEN, W., Engelsk undersåte, den 22 September, under 5 år, å ett sätt att tillverka hjul och hjulskenor för jernvägar;
- FOGELBERG, C. J., Orgelbyggare, den 22 September, under 10 år, å vid orgelverk anbragte s. k. melodiverk;
- HIERTA, L. J., Grosshandlande, den 23 September, under 5 år, å ett sätt att vid s. k. saponifikation af neutrala feta ämnen af animaliskt eller vegetabiliskt ursprung, för deras förvandling till feta syror, under hög temperatur använda vattenfria alkalier, osläckt kalk, kalkhydrat eller metalloxider, utan annan tillblandning af vatten, än som vid kalks användande erfordras att förvandla densamma från osläckt till kalkhydrat;
- BURMAN, L. A., Kommissions-Landtmätare, och CAVALLIN, C., Häradsskrifvare, den 23 September, under 8 år, å förbättring af den för Burman den 26 November 1852 patenterade planimetrer;
- SVENSSON, J. P., Mjölhnare och Byggmästare, den 23 September, under 10 år, å ett sätt att ur mjölkvarnar genom luftrör afleda den vid malning uppkommande heta ånga;
- ROBSAHL, A., Bryggare, den 27 September, under 5 år, å ett slags stenar af lergods för torkkölnor;
- THERMENIUS, H., Fabriksidkare, den 27 September, under 6 år, å hackelsemaskiner;
- FORSSELL, P. A., den 29 September, under 8 år, å ett sätt att bleka garn och tyg af bomull;
- BOLINDER, J. & C. G., Fabriks-Bolag, den 30 September, under 8 år, å tillverkning af smidje-ässjor;
- MONTÉN, L., Grosshandlande, den 30 September, under 5 år, å ett sätt att med kalk saponifiera talg och andra animala äfvensom vegetabiliska fettarter;
- LIND, N. G., Assurance-Intendent, den 11 Oktober, under 7 år, å ett sätt att tillverka skjortveck;

- EKMAN, P. J.**, Arkitekt, den 10 November, å rior till torkning af tröskad och otröskad säd, m. m.;
- BRUNIUS, J. N.**, Ekonomi-Direktör, den 19 November, under 7 år, å en inrättning af tegelkran;
- KLÖFVERSKJÖLD, J. A.**, Löjtnant, den 2 December, under 10 år, å en machin för att blanda och bearbeta lera och sand samt samtidigt åstadkomma tak- och mur- med flere sorter tegel;
- EBINGRE, D.**, Bensvärts-Fabriksidkare, den 13 December, under 7 år, å en uppfinning att till deg och sedermera i form af korn förvandla stybbe af animaliska kol, frambringadt vare sig vid tillverkning af vanligt granuleradt kol eller genom animaliska kols bringande till pulver;
- SIEMENS, E. W.**, och **HALSKE, J. G.**, från Berlin, den 17 December, under 10 år, å en uppfinning att telegrafera med Morses skrifapparat genom användning af momentana, så väl direkta som motsatta elektriska strömmar, uppväckta genom volta induktion; samt
- SIEMENS, E. W.**, och **HALSKE, J. G.**, från Berlin, den 17 December, under 10 år, å en elektro-magnetisk visare-telegraf.
-

Litt. C.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre Arbetare år 1856.

I Städerne:	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Alingsås	38	4	29	34	19
Arboga	55	—	33	44	6
Askersund	32	1	18	21	3
Borås	54	10	44	9	—
Calmar	110	1	103	140	5
Carlshamn	93	5	59	120	7
Carlskrona	200	20	118	216	15
Carlstad	80	5	87	69	16
Christianstad	125	2	92	205	6
Christinehamn	45	2	45	46	—
Cimbritshamn	32	1	7	52	1
Eksjö	53	9	44	58	—
Engelholm	68	5	45	43	4
Enköping	56	2	16	19	—
Eskilstuna	204	25	795	109	2
Fahlun	66	8	100	107	4
Falkenberg	30	6	24	24	3
Fahlköping	15	1	5	4	—
Gefle	145	53	174	151	62
Grenna	25	6	10	29	—
Transport	1,526	166	1,842	1,494	153

	Männer.	Qvinnor.	Gesällar.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	1,526	166	1,842	1,494	153
Götheborg	263	24	349	371	43
Halmstad	74	—	53	49	—
Hedemora	33	3	18	27	6
Helsingborg	91	6	70	137	2
Hernösand	54	5	65	42	2
Hjo	27	4	17	19	—
Hudiksvall	52	6	60	26	4
Jönköping	118	7	132	101	12
Kongelf	24	1	7	10	3
Kongsbacka	49	—	6	2	9
Köping	46	3	29	31	—
Laholm	37	4	15	13	—
Landskrona	95	3	52	69	—
Lidköping	86	1	79	87	36
Lindesberg	49	—	9	1	—
Linköping	131	24	152	145	30
Luleå	44	2	19	22	3
Lund	159	4	170	162	11
Malmö	224	21	205	272	44
Mariefred	22	3	24	31	—
Mariestad	46	4	35	59	5
Marstrand	15	—	5	3	3
Nora	26	3	21	10	3
Norrköping	206	34	319	331	129
Norrteље	35	1	15	9	—
Transport	3,472	326	3,768	3,523	495

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetares.
Transport	3,472	326	3,768	3,523	495
Nyköping	66	9	50	78	5
Oscarshamn	21	—	31	32	6
Philipstad	24	1	14	27	—
Piteå	38	4	27	19	3
Sala	42	3	16	21	1
Sigtuna	15	2	9	5	—
Skånör	2	1	3	—	—
Skara	42	—	15	21	—
Skenninge	42	7	34	44	17
Sköfde	65	—	44	87	12
Stockholm	1,391	121	2,184	2,293	1,033
Strengnäs	27	1	20	27	—
Strömstad	28	—	16	19	7
Sundsvall	90	12	100	15	—
Säther	13	4	9	10	4
Söderhamn	64	3	63	46	2
Söderköping	32	2	40	25	8
Södertelje	24	4	28	15	1
Sölvitsborg	46	1	18	23	4
Thorshälla	20	—	17	19	—
Trosa	20	1	9	13	—
Uddevalla	63	6	50	67	14
Ulricehamn	23	1	10	9	3
Umeå	35	—	16	25	1
Upsala	163	22	183	246	—
Transport	5,868	534	6,774	6,709	1,616

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	5,868	531	6,774	6,709	1,616
Wadstena	46	2	36	38	5
Warberg	46	3	34	32	8
Waxholm	26	—	13	—	12
Wenersborg	84	9	52	66	—
Westervik	73	4	66	77	10
Westerås	61	14	80	94	—
Wexjö	83	3	58	92	4
Wimmerby	30	6	45	18	9
Wisby	87	10	43	88	3
Ystad	103	2	69	109	—
Åmål	39	1	26	30	2
Örebro	99	4	102	88	23
Öregrund	8	—	1	4	—
Östhammar	22	3	10	7	3
Summa	6,672	592	7,379	7,452	1,695

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andra Arbetares.
Städer, som lyda under Landsrätt:					
Borgholm	20	3	4	16	—
Haparanda	12	1	6	11	—
Skellefteå	15	—	4	4	—
Östersund	46	2	35	—	—
Summa	93	6	49	31	—
Köpingar:					
Arvika	40	11	22	40	4
Båstad	18	2	8	10	2
Christianopel	—	1	—	—	—
Figeholm	3	—	2	—	—
Ljungby	14	—	2	8	1
Malmköping	21	2	6	12	1
Motala	50	6	37	20	17
Mönsterås	13	—	4	2	4
Mörbylånga	3	—	—	—	—
Pataholm	3	—	—	—	1
Ronneby	30	2	—	—	—
Trelleborg	74	1	22	44	1
Waldemarsvik	3	—	5	—	2
Örnsköldsvik	12	—	5	2	—
Summa	284	25	113	138	33

På Landet:	Handverkare.					Gerningsmän.	
	Män- ner.	Qvin- nor.	Antagne Arbetare.			Mästare.	Arbetare.
			Gesäll- lar.	Lär- lin- gar.	Andre Arbetare.		
Blekinge Län	40	—	6	7	6	242	438
Calmar dito	27	—	12	17	7	669	346
Christianstads dito	592	—	69	160	89	562	449
Elfsborgs dito	45	—	4	9	8	377	435
Gefleborgs dito	33	—	10	6	—	609	247
Gottlands dito	—	—	—	—	—	300	92
Göteborgs och Bohus dito	93	2	35	49	—	243	268
Hallands dito	43	—	—	11	—	382	428
Jemtlands dito	—	—	—	—	—	222	—
Jönköpings dito	53	—	9	18	8	224	260
Kopparbergs dito	8	—	2	3	—	437	44
Kronobergs dito	32	2	8	9	15	348	286
Malmöhus dito	269	4	173	247	76	4,667	760
Norrbottnens dito	54	4	8	17	—	43	5
Skaraborgs dito	23	2	8	20	7	567	479
Stockholms dito	20	—	20	17	13	794	229
Södermanlands dito	247	8	14	14	65	548	465
Upsala dito	3	4	—	—	4	543	240
Wermlands dito	104	4	40	37	24	397	423
Westerbottnens dito	44	—	4	2	2	79	4
Wester-Norrlands dito	—	—	—	—	—	533	37
Westmanlands dito	—	—	—	—	—	546	203
Örebro dito	267	—	7	5	112	497	87
Östergötlands dito	246	—	11	9	120	4,390	749
Summa	2,177	21	407	654	553	44,436	5,408

Litt. D.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufakturister samt Handverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1856.

I Städerna:	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
	R:dr Banko.			R:dr Banko.		
Alingsås	33	24	—	176	24	—
Arboga	262	—	—	169	—	—
Askersund	39	—	—	95	—	—
Borås	480	12	—	281	12	—
Calmar	130	—	—	544	24	—
Carlshamn	323	—	—	491	—	—
Carlskrona	130	4	—	713	8	—
Carlstad	130	—	—	585	—	—
Christianstad	120	24	—	657	—	—
Christinehamn	27	—	—	133	32	—
Cimbritshamn	39	—	—	66	24	—
Eksjö	28	—	—	118	—	—
Engelholm	31	24	—	119	36	—
Enköping	22	—	—	177	—	—
Eskilstuna	840	24	—	185	—	—
Fahlun	33	—	—	283	24	—
Falkenberg	24	—	—	70	—	—
Fahlköping	32	—	—	33	—	—
Gefle	2,213	—	—	677	—	—
Transport	4,938	16	—	5,575	40	—

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
	R:dr Banko.			R:dr Banko.		
Transport	4,938	16	—	5,575	40	—
Grenna	27	—	—	87	—	—
Göteborg	4,373	—	—	3,086	34	—
Halmstad	164	—	—	344	—	—
Hedemora	20	—	—	84	—	—
Helsingborg	145	32	—	398	—	—
Hernösand	44	—	—	209	—	—
Hjo	49	—	—	56	24	—
Hudiksvall	46	—	—	235	—	—
Jönköping	234	32	—	576	—	—
Kongelf	28	12	—	49	28	—
Kongsbacka	26	—	—	66	—	—
Köping	34	12	—	198	—	—
Laholm	22	—	—	90	32	—
Landskrona	487	—	—	364	—	—
Lidköping	50	—	—	283	32	—
Lindesberg	42	—	—	77	—	—
Linköping	107	12	—	579	42	—
Luleå	23	—	—	162	—	—
Lund	225	—	—	720	24	—
Malmö	973	—	—	4,739	12	—
Mariefred	44	—	—	60	—	—
Mariestad	73	—	—	242	—	—
Marstrand	—	—	—	23	—	—
Nora	9	—	—	74	—	—
Norrköping	4,635	40	—	4,745	—	—
Transport	16,758	12	—	17,060	28	—

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
	R:dr Banko.			R:dr Banko.		
Transport	46,758	12	—	17,060	28	—
Norrtelje	87	—	—	96	—	—
Nyköping	284	—	—	593	—	—
Oscarshamn	247	—	—	400	—	—
Philipstad	4	—	—	87	24	—
Piteå	12	—	—	84	—	—
Sala	121	—	—	144	—	—
Sigtuna	15	—	—	54	12	—
Skånör	—	—	—	7	—	—
Skara	4	24	—	89	8	—
Skenninge	13	—	—	122	—	—
Sköfde	—	—	—	130	24	—
Stockholm	7,444	28	—	30,925	40	—
Strengnäs	19	28	—	65	24	—
Strömstad	—	—	—	79	24	—
Sundsvall	57	32	—	444	—	—
Säther	15	—	—	54	24	—
Söderhamn	74	—	—	177	—	—
Söderköping	45	—	—	85	—	—
Södertelje	94	—	—	97	—	—
Sölvitsborg	33	—	—	122	32	—
Thorshälla	30	—	—	59	—	—
Trosa	4	—	—	26	24	—
Uddevalla	115	12	—	256	—	—
Ulricehamn	44	—	—	77	—	—
Umeå	55	—	—	124	8	—
Transport	25,267	40	—	54,449	32	—

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
	R.dr Banko.			R.dr Banko.		
Transport	25,267	40	—	51,119	32	—
Upsala	107	—	—	844	—	—
Wadstena	6	—	—	113	—	—
Warberg	52	24	—	217	—	—
Waxholm	—	—	—	64	16	—
Wenersborg	173	—	—	333	—	—
Westervik	178	36	—	287	36	—
Westerås	194	—	—	397	—	—
Wexjö	122	32	—	294	12	—
Wimmerby	3	—	—	52	—	—
Wisby	194	—	—	868	32	—
Ystad	286	—	—	437	24	—
Åmål	51	—	—	95	8	—
Örebro	316	24	—	522	—	—
Öregrund	2	—	—	17	—	—
Östhammar	14	—	—	69	24	—
Summa	26,968	12	—	55,731	40	—
Under Landsrätt lydande Städer:						
Borgholm	21	—	—	34	—	—
Haparanda	15	—	—	95	20	—
Skellefteå	—	—	—	39	24	—
Östersund	—	—	—	293	—	—
Summa	36	—	—	461	44	—

Köpingar:	Fabrikanter och Manufakturister.			Handtverkare.		
	R:dr Banko.			R:dr Banko.		
Arvika	33	—	—	135	16	—
Bergqvara	9	—	—	—	—	—
Båstad	18	—	—	36	—	—
Christianopel	4	—	—	4	—	—
Figeholm	1	—	—	4	—	—
Ljungby	3	—	—	6	—	—
Lysekihl	7	—	—	—	—	—
Malmköping	23	—	—	39	—	—
Motala	6	—	—	107	—	—
Mönsterås	36	24	—	24	8	—
Mörbylånga	8	—	—	2	40	—
Pataholm	23	—	—	3	—	—
Ronneby	9	24	—	82	—	—
Trelleborg	32	—	—	139	—	—
Waldemarsvik	8	—	—	9	24	—
Örnsköldsvik	9	—	—	18	—	—
Summa	230	—	—	609	40	—

Litt. E.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter, Manufakturister, Handverkare och Gerningsmän på Landet blifvit taxerade år 1856.

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.			Gerningsmän.		
	R:dr Banko.			R:dr Banko.			R:dr Banko.		
Blekinge Län	283	—	—	15	—	—	194	40	—
Calmar dito	453	—	—	39	24	—	456	28	—
Christianstads dito	288	8	—	696	16	—	737	—	—
Elfsborgs dito	2,707	—	—	38	24	—	327	28	—
Gefleborgs dito	232	—	—	41	—	—	512	28	—
Gottlands dito	28	33	—	—	—	—	272	24	—
Götheborgs och Bohus dito	6,611	—	—	663	—	—	300	40	—
Hallands dito	566	—	—	28	16	—	229	4	—
Jemtlands dito	25	24	—	—	—	—	197	32	—
Jönköpings dito	288	32	—	128	8	—	162	24	—
Kopparbergs dito	169	18	—	13	6	—	119	24	—
Kronobergs dito	267	32	—	52	16	—	274	16	—
Malmöhus dito	303	24	—	484	—	—	1,302	40	—
Norrbottens dito	47	8	—	38	40	—	18	16	—
Skaraborgs dito	317	20	—	50	16	—	480	4	—
Stockholms dito	391	8	—	122	32	—	568	20	—
Södermanlands dito	496	—	—	175	24	—	272	32	—
Upsala dito	28	—	—	8	—	—	276	28	—
Wermlands dito	291	24	—	122	16	—	312	32	—
Westerbottens dito	62	40	—	39	—	—	66	—	—
Wester-Norrlands dito	217	16	—	—	—	—	458	—	—
Westmanlands dito	40	42	—	—	—	—	357	4	—
Örebro dito	69	24	—	260	32	—	173	—	—
Östergöthlands dito	700	—	—	208	20	—	1,003	40	—
Summa	14,885	17	—	3,225	2	—	9,074	24	—

Litt. F.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§. af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverksarbeten i Städer och Köpingar år 1856.

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Alingsås	8	6	14
Arboga	27	1	28
Askersund	21	7	28
Borås	24	12	36
Calmar	183	45	228
Carlshamn	53	10	63
Carlskrona	50	7	57
Carlstad	38	10	48
Christianstad	27	3	30
Christinehamn	25	14	39
Cimbritshamn	8	1	9
Eksjö	47	29	76
Engelholm	21	1	22
Enköping	20	1	21
Eskilstuna	20	5	25
Fahlun	25	—	25
Falkenberg	4	1	5
Fahlköping	10	6	16
Gefle	102	42	144
Grenna	21	3	24
Götheborg	159	33	192
Halmstad	38	14	52
Hedemora	17	14	31
Transport	948	265	1,213

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	948	265	1,213
Helsingborg	25	6	31
Hernösand	27	—	27
Hjo	14	6	20
Hudiksvall	31	12	43
Jönköping	68	26	94
Kongelf	16	—	16
Kongsbacka	5	—	5
Köping	24	18	42
Laholm	4	—	4
Landskrona	17	—	17
Lidköping	23	10	33
Lindesberg	15	—	15
Linköping	86	109	195
Luleå	15	5	20
Lund	158	4	162
Malmö	105	—	105
Mariefred	12	9	21
Mariestad	10	4	14
Marstrand	3	—	3
Nora	12	4	16
Norrköping	111	84	195
Norrtelje	14	9	23
Nyköping	67	18	85
Oscarshamn	12	6	18
Philipstad	23	8	31
Piteå	18	6	24
Sala	24	19	43
Sigtuna	8	—	8
Skanör	4	—	4
Skara	26	6	32
Skenninge	9	5	14
Sköfde	—	—	—
Stockholm	743	182	925
Strengnäs	24	14	38
Transport	2,701	835	4,536

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	2,701	835	4,536
Strömstad	16	4	20
Sundsvall	47	18	65
Säther	5	—	5
Söderhamn	10	—	10
Söderköping	16	13	29
Södertelje	20	12	32
Sölvitsborg	12	—	12
Thorshälla	3	—	3
Trosa	1	2	3
Uddevalla	28	2	30
Ulricehamn	5	—	5
Umeå	28	6	34
Upsala	72	5	77
Wadstena	32	7	39
Warberg	22	4	26
Waxholm	—	—	—
Wenersborg	30	16	46
Westervik	58	35	93
Westerås	39	—	39
Wexjö	55	28	83
Wimmerby	31	3	34
Wisby	68	16	84
Ystad	23	—	23
Åmål	21	8	29
Örebro	62	17	79
Öregrund	7	2	9
Östhammar	14	—	14
Summa	3,426	1,033	4,459
Köpingar:			
Ronneby	1	—	1

Litt. G.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne oppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§. af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverksarbeten på landet år 1856.

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Blekinge Län	127	—	127
Calmar dito	—	—	—
Christianstads dito	—	—	—
Elfsborgs dito	204	—	204
Gefleborgs dito	26	—	26
Gottlands dito	9	—	9
Götheborgs och Bohus dito	—	—	—
Hallands dito	—	—	—
Jemtlands dito	4	—	4
Jönköpings dito	175	—	175
Kopparbergs dito	—	—	—
Kronobergs dito	—	—	—
Malmöhus dito	—	—	—
Norrbottdens dito	—	—	—
Skaraborgs dito	—	—	—
Stockholms dito	63	—	63
Södermanlands dito	—	—	—
Upsala dito	—	—	—
Wermlands dito	—	—	—
Westerbottens dito	—	—	—
Westernorrlands dito	—	—	—
Westmanlands dito	27	—	27
Örebro dito	—	—	—
Östergöthlands dito	12	1	13
Summa	647	1	648